

Sygn. akt **II AKa 277/21**

POSTANOWIENIE

Dnia **16 grudnia 2021 r.**

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Robert Pelewicz (del.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Katarzyna Brzegowa-Kołos

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Marty Gdańskiej - Kusior

po rozpoznaniu w sprawie D. P.

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k.

z urzędu

w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 263 § 7 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k.

postanawia

przedłużyć stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego D. P., syna F. i Z. z domu K., urodzonego (...) w S. na dalszy czas oznaczony - do dnia 31 marca 2022 roku, godz. 18.30.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2020 r., sygn. akt II Kp 171/20, Sąd Rejonowy w Skarżysku Kamiennej zastosował wobec D. P. podejrzanego o popełnienie przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. - zatrzymanego w dniu 6 sierpnia 2020 r. o godz. 18.30 (k. 172 i 175) – środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, na okres 3 miesięcy, to jest do dnia 31 marca 2022 r., godz. 18.30.

Postanowieniem z dnia 29 marca 2021 r., sygn. akt III K 139/21, Sąd Okręgowy w Kielcach - działając w trybie art. 344 k.p.k. - utrzymał stosowanie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego D. P. i przedłużył termin stosowania tego środka o dalsze 3 miesiące, to jest do dnia 2 lipca 2021 r. (k. 465-467), a następnie postanowieniami z dnia 23 czerwca 2021 r. (k. 542v-544v) i z dnia 21 lipca 2021 r. (k.576-578), przedłużył stosowanie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego D. P. ostatecznie do dnia 31 grudnia 2021 r.

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2021 r., w sprawie III K 39/21, Sąd Okręgowy w Kielcach uznał D. P. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. i wymierzył mu karę 11 lat pozbawienia wolności. Wyrok ten poddano kontroli instancyjnej w wyniku apelacji złożonych przez Prokuratora Rejonowego w Skarżysku Kamiennej i obrońcę z urzędu oskarżonego, zaś termin rozprawy odwoławczej został wyznaczony na dzień 12 stycznia 2022 r. W związku z powyższym zaszła potrzeba rozważenia z urzędu dalszego stosowania i ewentualnego przedłużenia stosowania wobec D. P. tymczasowego aresztowania na dalszy czas oznaczony.

Analizując sytuację procesową oskarżonego D. P. w pierwszej kolejności podkreślić należy, że każde przedłużanie tymczasowego aresztowania jest decyzją procesową autonomiczną wobec tej, która została podjęta poprzednio w

przedmiocie zastosowania tego środka zapobiegawczego oraz uprzednich decyzji procesowych o jego przedłużeniu (zob. postanowienie SA w Krakowie z 06.03.2018., II AKz 104/18, Legalis 1856015). Nie budzi więc wątpliwości w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność weryfikacji podstaw stosowania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego D. P., zarówno w kontekście istnienia przesłanek pozytywnych ogólnych z art. 249 k.p.k., jak i pozytywnych szczególnych z art. 258 k.p.k., a także wystąpienia negatywnych przesłanek szczególnych z art. 259 k.p.k., gdyż zaistnienie negatywnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania powinno skutkować odstąpieniem od zastosowania izolacji w ramach aresztu, a jeśli są podstawy - zastosowaniem innego środka zapobiegawczego. Nie można bowiem zapominać, że orzeczona wobec oskarżonego nieprawomocnie surowa kara pozbawienia wolności uzasadnia potrzebę stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji, jeżeli równocześnie nie zachodzą okoliczności wskazane w art. 259 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie SN z 14.01.2003., WA 1/03 OSNwSK 2003/1/95).

Ponadto, przepis art. 257 § 1 k.p.k. wyrażający dyrektywę minimalizacji tymczasowego aresztowania, stosownie do której tymczasowe aresztowanie powinno być stosowane w ostateczności, gdy inne (wolnościowe) środki zapobiegawcze nie będą w stanie zabezpieczyć prawidłowego toku postępowania karnego - nakłada na sąd stosujący i sąd przedłużający tymczasowe aresztowanie obowiązek rozważenia, czy dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania jurysdykcyjnego konieczne jest stosowanie tymczasowego aresztowania, czy też wystarczający jest inny środek o charakterze wolnościowym. W konsekwencji, gdy okoliczności sprawy zmieniły się w taki sposób, że wystarczające jest dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania stosowanie innych środków zapobiegawczych, tymczasowe aresztowanie należy niezwłocznie zmienić na inny środek zapobiegawczy (zob. postanowienie SA we Wrocławiu z 29.10.2008., II AKz 565/08, Legalis 149848).

Pamiętać w powyższym kontekście trzeba, że obowiązek przedstawienia dowodów świadczących o dużym prawdopodobieństwie popełnienia przez oskarżonego przestępstwa oraz przytoczenie okoliczności wskazujących na istnienie podstaw i konieczność stosowaniem tymczasowego aresztowania, o których mowa w art. 251 § 3 k.p.k., odnosi się nie tylko do postanowienia o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego, ale również do rozstrzygnięcia podejmowanego na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy w trybie art. 263§ 7 k.p.k. o przedłużeniu aresztu i wymusza na sądzie szczególnie wnikliwą ocenę konieczności stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania po wydaniu pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji, przy uwzględnieniu, czy w okolicznościach konkretnej sprawy istnieje realne zagrożenie dla przebiegu postępowania, wolności i praw innych osób, jak również bezpieczeństwa publicznego. Inne rozumienie treści art. 263 § 7 k.p.k. nie spełniałoby wymaganego przez Konstytucję standardu jasności, kompletności i precyzji unormowania ustawowego.

W realiach rozpoznawanej sprawy wymaga wyeksponowania, iż tak jak w poprzednich decyzjach procesowych w zastosowaniu i przedłużeniu aresztu w sprawie Sądu Okręgowego w Kielcach III K 39/21, tak i na obecnym etapie postępowania karnego brak jest podstaw do kwestionowania ogólnej podstawy dowodowej, określonej w art. 249 § 1 k.p.k. Mając na uwadze tę okoliczność, jak również wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 lipca 2021 r., w sprawie III K 39/21, w którym uznano D. P. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. i wymierzono mu karę 11 lat pozbawienia wolności, uznać należało, że wykazanie dowodowe dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez D. P. przypisanego mu w zaskarżonym wyroku przestępstwa - na tym etapie postępowania - nie budzi wątpliwości, a konieczność zabezpieczenia dalszego prawidłowego toku procesu jest bezsporna. W toku postępowania międzyinstancyjnego nie ujawniono bowiem żadnych dowodów, które skutkowałyby dezaktualizacją argumentacji przedstawianej w poprzednich postanowieniach o zastosowaniu i przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania wobec D. P.. Zauważenia przy tym wymaga, że celem postępowania w przedmiocie stosowania środków zapobiegawczych nie jest merytoryczna ocena dowodów zgromadzonych w sprawie i ustalenie czy oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów, a jedynie rozważenie czy dowody te stwarzają stan prawdopodobieństwa, o jakim mowa w 249 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie SN z 26.11.2003., WZ 59/03, Legalis 98416), gdyż w postępowaniu w przedmiocie każdego środka zapobiegawczego rola sądu ogranicza się do zweryfikowania istnienia ustawowych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania, a nie obejmuje badania sprawstwa oskarżonego (podejrzanego).

W konsekwencji, w rozpoznawanym zakresie - a więc postępowaniu incydentalnym prowadzonym w trybie art. 263 § 7 k.p.k. w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego D. P. - niedopuszczalne byłoby rozstrzygnięcie, które z wymienionych najpierw w akcie oskarżenia, a następnie w wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 lipca 2021 r., w sprawie III K 39/21, depozycji procesowych są wiarygodne, a które godne wiary nie są (por. postanowienie SA w Krakowie z 09.08.2018., II AKz 405/18, KZS 2018/9/32).

W powyższym kontekście istotne jest wskazanie, że materiał dowodowy sprawy przedstawiony przez oskarżyciela publicznego w części motywacyjnej aktu oskarżenia, jak i dowody przeprowadzone w toku postępowania jurysdykcyjnego, wskazują na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez oskarżonego D. P. przestępstwa przypisanego mu zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach, w rozumieniu art. 249 § 1 k.p.k. Podkreślenia wymaga jednak, że ocena ta nie oznacza pewności (nie przesądza sprawstwa i winy oskarżonego), jak również nie stanowi ostatecznego przesądzenia kwalifikacji prawnej czynu stanowiącego przedmiot postępowania karnego – o tym bowiem będzie mógł się wypowiedzieć sąd odwoławczy dopiero po zakończeniu całego postępowania apelacyjnego w orzeczeniu kończącym prawomocnie postępowanie jurysdykcyjne, gdzie też nastąpi ocena materiału dowodowego w kontekście zarzutów apelacyjnych, która nie jest jednak wymagana w postępowaniu incydentalnym w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania. Nie zmienia to jednak oceny, że o spełnieniu przesłanki art. 249 § 1 k.p.k. na gruncie niniejszej sprawy świadczą dowody zawarte w aktach sprawy – szczegółowo wymienione i przeanalizowane w części motywacyjnej zaskarżonego wyroku (k. 604-612). Dostrzegając przy tym ewolucję kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego i przypisanego D. P., w rozważanym zakresie nie można tracić z pola widzenia, że wyjaśnienia składane przez podejrzanego i oskarżonego D. P., co do zasady nie negują bytu zdarzenia historycznego, z jakim się wiąże czyn przypisany mu w zaskarżonym wyroku (k. 108-110, 147-148, 158-159, 492-493v).

Analiza akt sprawy Sądu Okręgowego w Kielcach - III K 39/21 prowadzi także do wniosku, że w sprawie i w sytuacji procesowej D. P. nadal zachodzi szczególna przesłanka tymczasowego aresztowania przewidziana w art. 258 § 2 k.p.k.

Wskazać przede wszystkim należy w tym kontekście, że w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Krakowie ugruntowany jest pogląd dotyczący samoistnego charakteru przesłanki tymczasowego aresztowania z art. 258 § 2 k.p.k. przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 k.p.k. i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 §1 i 2 k.p.k. (zob. postanowienie SA w Krakowie z 02.03.2018., II AKz 87/18 LEX 2453746). W treści art. 258 § 2 k.p.k. chodzi bowiem nie o samą surowość grożącej oskarżonemu kary lecz o wynikającą z niej obawę utrudniania postępowania celem uniknięcia czy odsunięcia w czasie odpowiedzialności karnej i konieczności odbycia kary. Z przepisu art. 258 § 2 k.p.k. wynika, że jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą podejrzanemu surową karą. Dodatkowo w realiach rozpoznawanej sprawy należy zauważyć, że do możliwości orzeczenia (prawomocnego) surowej kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego przekonuje wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 lipca 2021 r., w sprawie III K 39/21, w którym uznano D. P. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. i wymierzono mu karę 11 lat pozbawienia wolności.

Nie można także zapominać, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż obawa wynikająca z możliwości orzeczenia (prawomocnego) surowej kary pozbawienia wolności, jako samodzielna przesłanka stosowania aresztu, ma charakter domniemania prawnego i nie jest konieczne dowodowe wykazywanie, aby podejrzany w przeszłości podejmował już działania destabilizujące tok postępowania. Stwierdziwszy zatem zagrożenie surową karą sąd może stosować środek zapobiegawczy nawet wówczas, gdy z materiału dowodowego nie wynika, by podejrzany podejmował jakiegokolwiek próby destabilizowania toku postępowania, czy to poprzez próby matactwa czy ukrywania się lub ucieczki. Źródłem obaw w tym zakresie jest bowiem wyłącznie groźba wymierzenia surowej kary (zob. postanowienie SN z 26.02.2019., II KK 178/18, Legalis 1879491). Wymaga podkreślenia w tym miejscu, że i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPC) dopuszcza pozbawienie wolności człowieka tylko i wyłącznie na podstawie pozytywnej przesłanki szczególnej z art. 258 § 2 k.p.k., jako samoistnej podstawy izolacji oskarżonego w warunkach tymczasowego aresztowania, stwierdzając nawet, że surowość wyroku, jaki może zapaść w przyszłości i związany z nim ciężar

gatunkowy stawianych zarzutów daje organom krajowym uzasadnioną podstawę do przyjęcia ryzyka ucieczki, a nawet popełnienia ponownego przestępstwa. ETPC orzekł tak w sprawach przeciwko Polsce (sprawa 44722/98 i sprawa 24205/06), na gruncie art. 5 ust. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm. - dalej EKPC). Nie ma więc wątpliwości, iż na gruncie prawa międzynarodowego praw człowieka ETPC akceptuje funkcjonowanie szczególnego domniemania wynikającego z prognozowanej kary w kontekście ciężaru zarzutów.

Analiza sytuacji procesowej oskarżonego D. P. w kontekście dotychczasowego biegu postępowania karnego uzasadnia twierdzenie, że za przedłużeniem tymczasowego aresztowania na podstawie art. 263 § 7 k.p.k. przemawiają szczególnie okoliczności, ze względu na które nie można było ukończyć dotychczas postępowania jurysdykcyjnego (zob. postanowienie SN z 15.01.1999., WZ 3/99, OSNKW 1999/3-4/19), a którymi są wszelkie obiektywnie występujące przeszkody natury faktycznej, dowodowej i proceduralnej, tamujące przebieg postępowania jurysdykcyjnego, których usunięcie nie było możliwe w dotychczasowym terminie (por. postanowienie SA w Krakowie z 31.01.2008., II AKz 33/08, KZS 2008/4/50). W powyższym kontekście, biorąc pod uwagę prawo osadzonego do sądenia w rozsądnym terminie i zwolnienia na czas postępowania, o jakim mowa w art. 5 ust. 3 EKPC, stwierdzić należy za ETPC, że mimo iż osoba tymczasowo aresztowana jest uprawniana do priorytetowego i szczególnie szybkiego rozpatrzenia jej sprawy, to jednakże sędziowie zobowiązani są do dołożenia wszelkich starań w kwestii całkowitego wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz do przyznania tak obronie, jak i organom Prokuratury, wszelkich niezbędnych udogodnień w celu przedstawienia swoich dowodów oraz swojego stanowiska w sprawie. Sędziowie zobowiązani są również do wydania wyroku po dokonaniu należytej analizy sprawy oraz odpowiedzi na pytanie, czy przestępstwo rzeczywiście zostało popełnione i jaka kara powinna zostać nałożona (zob. wyrok ETPC z 04.03.2008., skarga 11748/03, Legalis 122348).

Mając powyższe na uwadze, a zwłaszcza uwzględniając intensywność obaw wskazanych powyżej, oczywistym jest, że tok postępowania karnego, toczącego się w niniejszej sprawie, musi być na etapie postępowania jurysdykcyjnego skutecznie zabezpieczony i tylko dalsze tymczasowe aresztowanie D. P. jest w stanie sprostać tym wymogom. Oznacza to, że żaden inny środek zapobiegawczy o charakterze nieizolacyjnym nie jest w stanie zapewnić prawidłowego toku prowadzonego postępowania. A zatem w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dyspozycji art. 257 k.p.k., który zawiera tzw. dyrektywę adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej oskarżonego, wyrażającą się w nakazie dokonywania przez prokuratora lub sąd oceny potrzeby oraz celowości utrzymywania środka zapobiegawczego, a zwłaszcza tymczasowego aresztowania, oraz - w konsekwencji - uchylenia lub zmiany tego środka w chwili, gdy ustaną przyczyny jego zastosowania (J. Kosonoga, Dyrektywa adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej, Prokuratura i Prawo 2003/12, s. 64-72; J. Skorupka (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. J. Skorupka, 2016, s. 570). Oczywistym jest przecieź, że z punktu widzenia normatywnego i faktycznego, organ procesowy ma obowiązek ciągłego kontrolowania zasadności stosowania środka zapobiegawczego i gdy tylko dojdzie do wniosku, że jego utrzymywanie jest nieuzasadnione, jest zobligowany do jego uchylenia lub zmiany.

Istnienie w momencie podejmowania decyzji o przedłużeniu tymczasowego aresztowania przesłanek do dalszego stosowania tego najostrzejszego środka zapobiegawczego nie oznacza bowiem zwolnienia sądu od obowiązku ciągłej kontroli zasadności stosowania tego środka (zob. postanowienie SA w Lublinie z 13.05.2009., II AKz 264/09, LEX 513117; wyrok SN z 24.01.2007., II KK 152/06, LEX 249199). Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy wskazać, że przesłanki które legły u podstaw przedłużenia wobec D. P. tymczasowego aresztowania nie uległy dezaktualizacji i nadal w sprawie występują - o czym świadczą powyższe rozważania. Jak już wcześniej zauważono, tymczasowego aresztowania nie zastosowano i nie przedłużano za to, że oskarżony wcześniej postępowanie utrudniał, ale zastosowano je także dlatego, by nie miał szansy podjąć takich zachowań, to jest aby takim ich zachowaniom zapobiec w toczącym się postępowaniu karnym. Dlatego też zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania, w rozumieniu art. 249 § 1 k.p.k., oznacza stworzenie przez organ je prowadzący takich warunków, że postępowanie to przebiega w sposób określony przez ustawę procesową, zmierzając ku osiągnięciu jego celów, ogólnie określonych w art. 2 k.p.k.

Na zakończenie trzeba wskazać, że brak jest w sytuacji procesowej oskarżonego D. P. negatywnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania określonych w art. 259 § 1 i § 2 k.p.k. Brak jest bowiem podstaw faktycznych do twierdzenia, że izolacja oskarżonego w warunkach tymczasowego aresztowania stwarza realne zagrożenia dla jego życia i zdrowia – zwłaszcza, że z dotychczasowych czynności procesowych sytuacja taka nie wynika, a w składanych przez obrońców oskarżonego zażaleniach okoliczność taka nie była podnoszona. W konsekwencji, zarówno sytuacja osobista, jak i procesowa oskarżonego, nie stanowi poważnego niebezpieczeństwa dla jego zdrowia lub życia (argument z art. 259 § 1 pkt 1 k.p.k.), ani też nie niesie ze sobą wyjątkowo ciężkich skutków dla niego lub jego najbliższej rodziny (argument z art. 259 § 1 pkt 2 k.p.k.). Nie można przy tym zapominać, iż uchylenie tymczasowego aresztowania nie może nastąpić w każdym wypadku wystąpienia skutków niekorzystnych dla aresztowanego lub jego najbliższych, ale tylko wtedy gdy skutki te są wyjątkowo ciężkie, a fakty je uzasadniające są wykazane, przy czym wykazanie ich obciąża stronę, która domaga się ich zastosowania i w konsekwencji to na oskarżonym lub na jego obrońcy ciąży obowiązek przedstawienia i udowodnienia okoliczności w tej materii. Nie jest bowiem rzeczą sądu procedującego w kwestii incydentalnej, a dotyczącej stosowania środków zapobiegawczych, stałe kontrolowanie sytuacji rodzinnej oskarżonego (por. postanowienie SA w Katowicach z 29.02.2012., II AKz 123/12, Legalis 486834).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji, na podstawie powołanych tam przepisów prawa.